

- ту Міністрів України від 07.06.2017 №396. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/396-2017-%D0%BF>
2. Про результати аудиту ефективності виконання Міністерством юстиції України бюджетних коштів, виділених на забезпечення функцій у сфері виконання кримінальних покарань та пробачії: рішення Рахункової палати України від 27.06.2017 №13-3. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.acrada.gov.ua/doccatalog/document/16752487/R_RP_13-3_2017.pdf?subportal=main
 3. Про оптимізацію установ виконання покарань: наказ Міністерства юстиції України від 13.09.2017 № 2865/5. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/kyiv/uk/publish/printable_article/86259

Ключові слова: реорганізація виправних колоній, ризики, оптимізація діяльності установ виконання покарання, наслідки оптимізації.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Черкасов С. В.

**Слюсарчук Діана Дмитрівна,
Милимука Людмила Романівна**

студентки 4 курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ МАРГІНАЛЬНОСТІ

Маргіналіність як поняття та основні його визначення, незважаючи на високий прояв у суспільстві, все-таки залишається досить непомітним у роботах науковців. Процес маргіналізації сучасного суспільства наразі є потужним фактором злочинності. Маргінальний стан окремих груп населення є підґрунтям для втягнення їх у злочинну активність.

Одне з перших кримінологічних досліджень маргінальності здійснив бельгійський вчений Адольф Прінс у кінці ХХ століття. Наприклад, криміногенним виявився масовий вихід селян із сіл в міста, де злидні (Прінс зазначив, що бюджет робочого великого міста нижче бюджету тюремного працівника) усуває страх перед в'язницею і штовхає знедолених на злочини. Варто зазначити, що дане явище пов'язане з урбанізацією, тобто пришвидшеним зростанням значення міст в розвитку суспільства, яке супроводжується розвитком міських поселень. У зв'язку з чим виникли люмпени: декласовані, соціально деморалізовані, злиднені верстви населення, які, як правило, живуть на випадкові доходи. Як аргумент він наводить цікавий фрагмент з книги Адама Сміта «Про багатство народів»: «Поки людина, що належить до нижчого суспільного прошарку, живе в селі, за ним можна спостерігати, і сам він повинен стежити за собою. Йому

необхідно охороняти свою репутацію. З переселенням ж до великого міста, він потрапляє в повну безвість, перестає стежити за собою і віддається пороку і розпусті.

Під маргінальністю розуміють тимчасове, не визначене за будовою соціальне становище суб'єкта, яке проявляється через несприйняття індивідом суспільства і навпаки, при чому особа не може виконувати ту соціальну роль, яку від неї вимагає соціум. Тому, маргінальна особистість («проміжна») — це тип особистості, який виробляється на межі різних соціальних середовищ, що зумовлює її суперечливу свідомість та поведінку. Головна ознака маргіналізації — розрив соціальних зв'язків, причому в «класичному» випадку послідовно розриваються економічні, соціальні і духовні зв'язки. При включенні маргінала в нову соціальну спільноту ці зв'язки в тій же послідовності і встановлюються, причому встановлення соціальних і духовних зв'язків сильно відстає від встановлення економічних.

Роберт Парк один із засновників та лідерів Чиказької школи емпіричної психології вперше сформулював визначення маргінальності у статті «Людська міграція і маргінальна людина» (1928 р.) як стан людських індивідів, які знаходяться на межі двох різних конфліктних між собою устроїв, способів життя, культур, рас. Висновки були зроблені при вивченні життя і побуту мігрантів, вихідців з Італії, які проживали в Чикаго. Тому мігрант, ставши робітником і пристосовавшись до нових умов, ще тривалий час не може злитися з новими «правилами та традиціями» аборигенів.

Доречно виділити групи осіб, які є маргіналами за соціальним станом: безпритульні неповнолітні; неповнолітні, що є членами неформальних об'єднань антисоціальної спрямованості; особи, що займаються бродяжництвом або жебрацтвом; особи без певного місця проживання; особи, що не мають постійного місця роботи, зокрема офіційно визнані безробітними і що ухиляються від працевлаштування; нелегальні мігранти; також за фізіологічними і психологічними особливостями: особи, хворі на хронічний алкоголізм, наркоманію або токсикоманію; ВІЛ-інфіковані, хворі на СНІД; особи з венеричними захворюваннями, які ухиляються від лікування[1].

Неможливо не згадати категорію «нові» маргінали, яка утворилась до початку ХХІ ст. Більшість злочинних спільнот було створено вихідцями з таких соціальних груп: колишні «тиньовики» — досвідчені ділки, що займаються незаконним бізнесом вже не перший рік; колишні комсомольські та партійні співробітники. Особливої уваги заслуговують військовослужбовці, що брали участь у бойових діях. Як зазначають М.А. Костенко, Н.Б. Костенко, А.В. Урезков: «За всіх часів військова служба супроводжувалася комплексом досить специфічних психотравмуючих впливів. На противагу цьому протягом століть сформувався комплекс соціальних емоційно-позитивних для військово-службовця факторів, що активно підтримуються суспільством.

Усвідомлення високої мети військової служби, її героїзація дозволяли солдатам долати багато складностей. При цьому відношення суспільства до своїх захисників формувало в них почуття гордості за обраний життєвий шлях і впевненість у своїй соціальній значимості. При всіх так званих «непопулярних» у суспільстві війнах, як свідчать наукові дані, в арміях різних країн миру зростало число психічних розладів. Таким чином, для недопущення маргіналізації військовослужбовців, що брали участь у бойових діях, і як наслідок – зниження ризику їх залучення до організованої злочинної діяльності, необхідно надати їм підтримку для успішного процесу ресоціалізації [2].

Аналізуючи таке суспільне дезорієнтуюче явище як маргінальність, можна зазначити, що українська держава теж потерпає від процесу маргіналізації. Основними причинами її виникнення є економічна та соціальна криза українського народу, занепад середнього класу населення, зростання замкнутості субкультур, зростання рівня злочинності, наркоманії та ін.

Список використаних джерел

1. Стрелковська Ю.О. Маргінальні групи в структурі організованої злочинності: кримінологічне до-слідження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец.12.00.08 / Ю.О. Стрелковська ; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2008. – 20 с.
2. Дрьомін, В. М. Криміногенність соціальної стратифікації: «нові» маргінали у структурі організованої злочинності /В.М. Дрьомін, Ю. О. Стрелковська // Право України. – 2013. – N 3/4. – С. 405-413. – Бібліогр.: с. 412-413.

Ключові слова: маргінальність, маргінальна особистість, люмпени, соціальна криза, соціальні зв'язки.

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Федчун Н. О.

Собко Олександр Анатолійович

студент 4-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ СЛУЖБИ ПРОБАЦІЇ УКРАЇНИ

Україна взяла курс інтеграції у європейський простір та наближення до міжнародних стандартів у багатьох сферах життєдіяльності. Не є виключенням і процес гуманізації пенітенціарної системи України, впровадження принципово нових заходів кримінально-правового